

ЛІТЕРАТУРА

1. Boeckmann, K.-B. Technologie ist kein Ersatz für Didaktik. Wie bei der Nutzung digitaler Technologien in der Sprachvermittlung oft die Prioritäten verwechselt werden. In: E. Bogenreiter Feigl (Hrsg.): Paradigmenwechsel? Sprachenlernen im 21. Jahrhundert: Szenarios – Anforderungen – Profile – Ausbildung. Wien: Verband österreichischer Volkshochschulen, 2008. 134 S.
2. Butzkamm W. Zehn Prinzipien des Fremdsprachenlernens und -lehrens. In: J.-P. Timm (Hrsg.): Englisch lernen und lehren. Berlin: Cornelsen, 2005. S. 45–52.
3. Fritz T./Faistauer R. Prinzipien eines Fremdsprachenunterrichts. In: E. Bogenreiter Feigl (Hrsg.): Paradigmenwechsel? Sprachenlernen im 21. Jahrhundert: Szenarios – Anforderungen – Profile – Ausbildung. Wien: Verband österreichischer Volkshochschulen, 2008. S. 50–53.
4. Funk H. Methodische Konzepte für den Deutsch als Fremdsprache-Unterricht. In: C. Fandrych, B. Hufeisen, H.-J. Krumm, & C. Riemer (Hrsg.): Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Berlin: Walter de Gruyter, 2010. S. 939–951.
5. Janikova, V. Prinzipien eines Sprachunterrichts im Wandel der Zeit. In: Brünner Hefte zu Deutsch als Fremdsprache, 5(2), 2012. S. 109–118.
6. Königs F. G. Lernpsychologische und psycholinguistische Grundlagen des Fremdsprachenlernens. In: W. Hallet, & F. G. Königs (Hrsg.): Handbuch Fremdsprachendidaktik. Seelze-Velber: Kallmeyer, 2010. S. 326–329.

Антимис Ілона

Науковий керівник – доц. Конкульовський Володимир

ДІАЛЕКТИ Й АКЦЕНТИ В УКРАЇНСЬКОМУ КІНОПЕРЕКЛАДІ

Вступ. На початку розвитку кінематографа виникла необхідність зробити фільми зрозумілими для глядачів, які не володіють мовою оригіналу художньої стрічки. О. Медвідь та А. Часовських наголошують на тому, що для цього були розроблені різні методи передачі мовних елементів на екрані (словесний, невербальний, вербально-зоровий та невербальний візуальний аудіоканали). Останні двадцять років, завдяки цифровій революції, аудіовізуальний переклад став не лише професійною діяльністю, а й важливим напрямом для наукових досліджень у цій сфері [2, с. 169].

І. Волочнюк зазначає, що переклад фільмів є невіддільною частиною кіноіндустрії, адже він дозволяє долати мовні та культурні бар'єри. Це складний процес адаптації діалогів та культурних особливостей фільму, що дозволяє зробити його зрозумілим і цікавим для людей з різним мовним і культурним фоном. Потреба в перекладі стала очевидною, коли показ рухомих картинок перетворився на комерційне підприємство, і виникла необхідність донести новий винахід до ширшого кола глядачів [1, с. 15].

Загалом найпоширенішими видами кіноперекладу є дубляж, закадрове озвучення та субтитрування. Кожен із цих видів має свої особливості, переваги та недоліки, а вибір конкретного способу перекладу залежить від країни, де здійснюється переклад, а також від цільової аудиторії [5, с. 9].

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей відтворення діалектів та акцентів в українському кіноперекладі, зокрема шляхів передачі регіональних, соціальних та етнокультурних мовних варіантів засобами української мови.

Основна частина. Відтворення діалектів та акцентів в українському кіноперекладі є важливою складовою адаптації фільмів для глядача. Перекладачі намагаються зберегти мовну

та мовленнєву колоритність оригіналу, адже акценти та діалекти не лише відображають географічну або соціальну приналежність персонажів, але й додають глибини і правдоподібності їхнім образам. У процесі дубляжу виникає завдання максимально точно передати специфіку мовних та мовленнєвих особливостей, не порушуючи при цьому синхронізації з відеорядом та зберігаючи загальний контекст і тональність фільму [2, с. 174].

Один з основних аспектів такого відтворення є вибір правильної лексики. У випадку, коли персонажі оригінального фільму мають специфічні фрази, які відображають їх географічне чи соціальне походження, дубляж або закадровий переклад намагається передати ці мовні та мовленнєві особливості, використовуючи відповідні діалекти та акценти української мови. Проте часто виникають труднощі, пов'язані з тим, що в українській мові немає точних аналогів мовних варіацій, тому перекладачі часто змушені обирати між відтворенням акцентів та діалектів або їх спрощенням, щоб забезпечити зрозумілість для широкої аудиторії.

Наприклад, акценти південних регіонів Англії часто передаються в дубляжі через використання суржику або просторічних виразів, що наближає мову героїв до українського контексту. Водночас під час перекладу на українську, акценти часто втрачають свою точність, оскільки не завжди можливо підібрати відповідну фонетику чи інтонацію для відтворення специфічних мовленнєвих варіацій оригіналу.

У процесі українського перекладу мовлення персонажів часто набуває більшої експресивності порівняно з оригіналом, оскільки український дубляж має свою специфіку, яка спрямована на підвищення емоційного впливу та залучення глядача. У таких випадках перекладачі не обмежуються точним відтворенням оригінальних слів або виразів, а й активно використовують стилістичні засоби української мови, зокрема метафори, порівняння, ідіоми та фразеологізми, які підсилюють виразність персонажів і роблять їх більш живими та переконливими для аудиторії [3, с. 46-47].

А. Танчак та О. Кальниченко зазначають, що аудіовізуальні перекладачі стикаються з різноманітними обмеженнями, зокрема, з тими, що стосуються специфіки кіноперекладу, а також з цензурними вимогами щодо передачі сленгу та табуйованих висловів. Під час перекладу сленгу та діалектів часто спостерігається тенденція до використання суржику, що в деяких випадках спрощує передачу мовних особливостей, але в інших – втрачає частину автентичності оригінального тексту [4, с. 202].

Варто наголосити на тому, що певною проблемою є використання діалектів в українському кіноперекладі, зокрема, коли у фільмах присутні слова, які забуті в Україні. У таких випадках перекладачі можуть використовувати традиційні, але вже менш вживані слова, щоб зберегти автентичність, або ж адаптувати їх до сучасної української мови.

Наприклад, при перекладі серіалу «Покидьки» (Misfits) на українську мову, акценти та діалектні особливості героїв були значною мірою спрощені. Винятком стала героїня Келлі, чий північний англійський акцент був переданий через використання суржику, щоб зберегти її характерну мовленнєву забарвленість [4, с. 201].

Варто також зазначити, що у фільмі «Пірати Карибського моря» Джек Горобець в оригіналі говорить з англійським робітничим акцентом. У дубляжі його мовлення набуває легкої «розбійницької» говірки («Гей, ви, шибайголови!»), що підкреслює його неформальність і харизму.

Загалом І. Волочнюк зазначає, що перекладачі повинні орієнтуватися на культурні особливості, мовні варіанти та акценти, характерні для певних регіонів України, аби адаптувати мовлення персонажів для глядачів. У дубляжі важливо, щоб перекладені діалоги відповідали рухам губ акторів, зберігаючи при цьому особливості мовлення персонажів, зокрема через коректну передачу акцентів або діалектів. У субтитруванні необхідно враховувати як вимову, так і особливості мовного контексту, щоб текст синхронно з'являвся з вимовленими словами, зберігаючи при цьому акцентну забарвленість мовлення персонажів. Також справжній виклик полягає в тому, щоб передати ці особливості, не порушуючи загальної логіки та сприйняття сюжету, що потребує ретельного контролю якості протягом усього фільму [1, с. 18].

А. Часовських наголошує на тому, що український кінопереклад, зокрема дубляж, має свою особливу атмосферу, що формується завдяки використанню місцевих діалектів і акцентів, а також через застосування автентичних українських виразів. Такі лексичні та фонетичні особливості не тільки відображають мовну різноманітність, а й підвищують привабливість продукту для україномовної аудиторії [4, с. 21]. Використання цих елементів дозволяє зробити дубляж більш автентичним та близьким до рідної культури, що сприяє збереженню національної ідентичності.

Висновки. Відтворення діалектів та акцентів в українському кіноперекладі є складним, але важливим етапом, що вимагає від перекладачів не лише мовних навичок, а й глибокого розуміння культурних аспектів. Правильне відтворення діалектів та акцентів дозволяє зберегти автентичність фільму, зробити його більш зрозумілим і привабливим для українського глядача, зберігаючи при цьому важливі культурні та соціальні відтінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волочнюк І. С. Особливості кіноперекладу сучасного польського фентезі (на матеріалі польського серіалу «Відьмак» («Wiedźmin»)) (2002)»: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 Філологія / наук. кер. В. П. Яручик ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 89 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/26506/1/volochniuk_2024.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
2. Медвідь О. М., Часовських А. А. Відтворення лінгвостилістичних особливостей кінотексту при дублюванні англomовних фільмів українською мовою. 2015. С. 164-192. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/262/7261/15110-1?inline=1> (дата звернення: 20.03.2025).
3. Софієнко І. Переклад кінокомедій українською: крізь терни до сміху. Мовні і концептуальні картини світу. 2013. Вип. 46 (4). С. 42–49. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mikks_2013_46\(4\)_8](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mikks_2013_46(4)_8) . (дата звернення: 20.03.2025).
4. Танчак А. А., Кальниченко О. А. Передача в кіноперекладі сленгу, діалектів та багатомовності. In Statu Nascendi. Актуальні проблеми перекладознавства : збірник студентських статей. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна; HTMT, 2022. Вип. 22. С. 198-203. URL: <https://foreign->

- languages.karazin.ua/resources/d5bf55eef96046e0876b662543a0c5e1.pdf#page=198 . (дата звернення: 20.03.2025).
5. Часовських, А. А. Переклад емотивно-експресивної лексики в кінофільмі «Я – панда» / «Turning red» (на основі дубляжу студіями «LeDoyen» і «DniproFilm») : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 - філологія / наук. кер. М. В. Черник. Суми: Сумський державний університет, 2022. 94 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90495/1/Chasovskykh_mag_rob.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
 6. O'Sullivan C. Translating Popular Film. Palgrave Macmillan, 2011. 243 p. URL: https://www.academia.edu/76746416/Translating_Popular_Film (дата звернення: 20.03.2025).

Чихарівський Валентин

Науковий керівник – доц. Караневич Мар'яна

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПЕРЕКЛАДАЧА НА ВІДТВОРЕННЯ ОРИГІНАЛЬНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна концепція перекладу художньої літератури полягає не лише у механічній передачі смислової структури оригінального тексту, а й у творчому переосмисленні його змісту. Слід зазначити, що для адекватного відтворення суті першоджерела, перекладачеві спочатку потрібно усвідомити його як єдине ціле, а також визначити його стилістичні особливості та емоційне забарвлення. Таким чином, обов'язковою умовою коректного перекладу є збереження стилю автора та врахування різних факторів, які допоможуть передати ідею оригіналу.

Серед вітчизняних досліджень, присвячених вивченню проблеми перекладу художньої літератури, слід, насамперед, виокремити колективну монографію під назвою «Особливості художнього перекладу: граматичний аспект», автори якої стверджують, що «текст художнього твору є особливим і за лінгвістичною структурою, і за літературознавчими компонентами, які взаємодіють між собою, створюючи єдиний живий мистецький організм – художній текст, не порушувати цілісність якого прагне кожен перекладач з метою кращого сприйняття його продукту читачем на рівні оригіналу» [4, с. 4]. Водночас кожен перекладач, який виступає посередником між автором оригінального тексту та його цільовим читачем, має самотутній стиль, власний підхід та бачення щодо роботи над текстом, які в результаті неодмінно ведуть до утворення різних версій перекладу, що визначає актуальність нашої роботи.

Таким чином, мета нашої розвідки полягає у виявленні масштабу впливу індивідуального стилю перекладача на відтворення оригіналу, його сприйняття та розуміння вторинною цільовою аудиторією, шляхом встановлення відмінностей у перекладацьких прийомах, що виявлені в двох українськомовних версіях роману А. Крісті «Вбивство у «Східному експресі».

Занурившись у питання відмінностей у перекладах, може виникати питання, наскільки ідіостиль перекладача може вплинути на стилістику оригіналу. На думку С. Ревуцької, «перекладач художнього тексту має декодувати своє індивідуальне суб'єктивне бачення, а не просто намагатися якомога точніше передати зміст тексту-оригіналу, а значить виявити максимально творчі здібності» [4, с. 16]. Таким чином, будь-які відмінності та наявність